Jüdische Pester Zeitung.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריען
אונד דער פרענומעראציאָנס-טערמין
בעגינט מיט דעם עמפֿאנגע דעס
ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפֿינדעט
זיך אין
פעסט
רעטטיגגאססע נו' 7,
וואָהין מאן אויך דיא פרענומעראציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.
פרענומעראנטענזאממלער
ערהאלטען 10% ראבאטט.

יידישע
פעסטער צייטונג
(מאָנטאג-אויסגאבע)

דיעזעס בלאטט ערשיינט
צווייםאל וואָכענטליך
אונד קאָסטעט פֿיר
עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדען ע. וו.
האלביעהריג 4 „ „
פֿיערטעל- 2 „ „

פֿירס אויסלאנד
גאנציעהריג 9 גולדען עסט. וועהר.
האלביעהריג 4 „ 50 קרייצער
פֿיערטעל- 2 „ 25 „

אננאָנצען
אונד זאָגענאננטע פריוואט-אנצייגען
ווערדען מיט 10 קר. פֿיר 6 שפאלטיגע פעטיט-צייל בערעכנעט.

Nr. 64, זעכסטער יאהרגאנג | פעסט, ד אלול ה'ת'ר'ל'ד'. | Pest, den 17. August 1874.

פּאָליטישע איבערזיכט.

א ו נ ג א ר ן.

ערסט עהע-פֿארגעסטערן זינד דיא ביידען הייזער דעס אונגארישען רייכסטאגעס פֿארמליך געשלאססען וואָרדען. דאס אבגעאָרדנעטען-הויז האטטע שאָן לענגסט דאס נייע וואהלגעזעטץ דורכבעראטהען געהאבט אונד נון מוסטע נאָך דיעזעס געזעטץ צוערסט פֿאָם אָבערהויזע אונד דאנן פֿאָם קאָניגע בעווילליגט ווערדען. דאס אָבערהויז האט איך פֿאָריגע וואָכע טעגליך זיטצונגען געהאלטען אונד ערסט פֿרייטאג דיא פֿערהאנדלונג איבער דאס וואהלגעזעטץ בעענדעט. העטטע נון דאס אָבערהויז דאס וואהלגעזעטץ זאָ אנגענאָממען, וויא עס אים אבגעאָרדנעטענהויזע דורכגעארבייטעט וואורדע, דאנן העטטע עס איך דער קאָניג גלייך סאנקציאָנירט אונד וויר העטטען שאָן איין פֿערטיגעס סאנקציאָנירטעס וואהל-געזעטץ; נון האט אבער דאס אָבערהויז איינינע ענדערונגען אין דיעזעס וואהלגעזעטצע פֿאָרגענאָממען, דיאזעלבען מיססען דאהער יעטצט צוריק אין דאס אבגעאָרדנעטענהויז קאָממען, דאמיט איך דיעזעס אין יענע ענדערונגען איינווילליגע; דא אבער דיא דעפוטירטען שאָן פֿעררייזט זינד, זאָ ווירד דיא סאנקציאָן ערסט בייא דער נעכסטען זיטצונגס-צייט דעס רייכסטאגעס שטאטטפֿינדען קאָננען. — זאָ פֿיעל האט דער מיניסטער געוואָננען, דאס וועניגסטענס שאָן דיא בעראטהונגען דעס נייען וואהלגעזעטצעס אין ביידען הייזערן דעס רייכסטאגעס צו ענדע געפֿיהרט וואורדען.

אים אבגעאָרדנעטענהויזע וואורדע נעמליך בעשלאססען, דאס דעריעניגע פֿערברעכער, וועלכער שאָן זיינע שטראָפֿע אבגעביסט האטטע, איין וועהלער זיין קאנן; דאס אָבערהויז אבער וויל האבען, דאס דעריעניגע, וועלכער וועגען איינעס געמיינען פֿערברעכענס פֿעראורטהיילט ווירד, ניעמאלס אין וועהלער זיין קאננע. וועגען דיעזער קליינען ענדערונג קאָננטע דאס נייע וואהלגעזעטץ נאָך ניכט סאנקציאָנירט ווערדען.

פֿרייטאג אים 6 אוהר אבענדס וואורדע נון איך איינע זיטצונג אים אבגעאָרדנעטענהויזע אבגעהאלטען; עס וואַרען אים גאנצען 50 דעפוטירטע ערשיענען. אויף דען מיניסטער-באנקען זאססען גיצי, סאפארי, טרעפֿארט, סענדע אונד וועגקהיים. צוערסט וואורדע דאס פראָטאָקאָלל דער לעטצטען זיטצונג פֿערלעזען, נאכהער איבערבראכטע דער שריפֿטפֿיהרער דעס אָבערהויזעס, נעמליך גראף פֿראנץ באטיאני, דאס וואהלגעזעטץ, וויא עס אים אָבערהויזע אבגעענדערט וואורדע. היערויף מעלדעטע דער פרעזידענט מעהרערע געזוכע פֿאָן 6 קאָמיטאטען, אין וועלכען פֿערלאנגט ווירד, דאס דען דעפוטירטען, וועלכע ניכט פֿלייסיג בייא דען זיטצונגען ערשיינען, ניכט געצאהלט ווערדע.

פֿערנער מעלדעטע דער רייכסטאגס-פרעזידענט, דאס אם 18. אויגוסט וועגען דעם געבורטסטאגעס זיינער מאיעסטעט דעס קאָניגס איין גאָטטעסדיענסט אין אָפֿען אבגעהאלטען ווירד, צו וועלכעם דיא העררען דעפוטירטען איינגעלאדען ווערדען. ער ביטטעט צוגלייך אום דיא ערמעכטיגונג, זיינער מאיעסטעט דעם קאָניג אונד דער קאָניגליכען פֿאמיליע אם 18. אויגוסט אים נאמען דעס הויזעס דיא הולדיגענדען גליקוווינשע דעס הויזעס איבערבריינגען צו דירפֿען.

דיא דעפוטירטען ערהאָבען זיך פֿאָן איהרען זיטצען אונד שריען: „עליען א קיראלי!" (עס לעבע דער קאָניג!)

דער פרעזידענט מעלדעט דאנן דעם הויזע דען טאָד דעס דעפוטירטען פֿאָם נאגאשער וואהלבעצירקע, נאמענס ניקאָלויס אָלאה, וואָרויף דער האָנוועד-מיניסטער ס ע נ ד ע דען אויסווייז איבער דאס ערגעבניס דער דיעסיעהריגען רעקרוטירונג איבערריכטע. —

נון איבערריכטע דער מיניסטער דעס אינגערן פֿאָלגענדעס קאָ נ י ג ל י כ ע ס ש ר יי ב ע ן, וועלכעס אונגעפֿעהר פֿאָלגענדערמאססען לויטעט:

„וויר פֿראנץ יאָזעף דער ערסטע, פֿאָן גאָטטעס גנאדען קאיזער פֿאָן עסטערייך, קאָניג פֿאָן באָהמען אונד אס. קאָניג פֿאָן אונגארן, געבען דען מאגנאטען אונד דען דעפוטירטען אונזערעס געטרייען אונגארנס אונזערען קאָניגליכען גרוס. ליעבע געטרייע! אינדעם וויר דיא צווייטע זיטצונגס-דויער דעס פֿאָן אונס אם 4. סעפטעמבער 1872 ערעפֿפֿנעטען רייכסטאגעס היעמיט ש ל י ע ס ע ן, ערקלערען וויר צוגלייך דיא דריטטע זיטצונגס-דויער אויף דען 24. אָקטאָבער 1874 פֿיר ערעפֿפֿנעט. דענען וויר איבריגענס אין קאָניגליכער הולד איממער געניגט בלייבען. וויען 13. אויגוסט 1874. פֿ ר א נ ץ י א ז ע ף."

דער פרעזידענט ערקלערט היערויף דיא זיטצונגען פֿיר געשלאססען אונד וויגשטע דען דעפוטירטען אנגענעהמע פֿעריען אונד איין גליקליכעס וויעדערזעהען.

דער אונגארישע רייכסטאג ווירד דעמנאך ערסט אם 24. אָקטאָבער זיינע זיטצונגען וויעדער בעגיננען.

* * *

אין דיעזער צווישען-צייט, וועהרענד וועלכער אונזער פֿינאנצ-מיניסטער זיינע צייט אים רייכסטאגע ניכט צוברינגען מיססען ווירד, ווירד פֿיעללייכט צור בעזייטיגונג דער געלד-נאָטה אונד דער פֿיעלען שולדען ע ט וו א ס געשעהען קאָננען. ווענן איין קויפֿמאנן שאָן איינען גוטען געשעפֿטס-פֿיהרער האט, זאָ מוס איך נאָך דאס געשעפֿט גוט געהען; דענן ווענן דיא געשעפֿטס-פֿיהרונג נאָך זאָ בראַוו אונד עהרליך איזט אונד דאס געשעפֿט דעננאָך שלעכט געהט, אָדער ווענן דאס געשעפֿט גוט געהט, אונד דער געשעפֿטס-פֿיהרער פֿיעלעס פֿעראונטרייט, דאנן מוס דיא ווירטהשאפֿט צו גרונדע געהען. איבריגענס זאגטע איינמאל איין קויפֿמאנן: „מיר איזט ליעבער איין גוטעס געשעפֿט מיט איינעם שלעכטען געשעפֿטס-פֿיהרער אלס איין שלעכטעס געשעפֿט מיט איינעם גוטען געשעפֿטס-פֿיהרער; דענן ווענן דאס געשעפֿט גוט געהט אונד איך יעהרליך 20000 גולד' איינקינפֿטע האבע אונד ווענן איך דער שלעכטע געשעפֿטס-פֿיהרער דאפֿאָן 5000 גולדען פֿעראונטרייט, זאָ בלייבען מיר דעננאָך 15000 גולדען; ווענן איך אבער גאר קיינע איינקינפֿטע האבע, וואָצו ניטצט מיר דער גוטע געשעפֿטס-פֿיהרער?"

דיא אנווענדונג דיעזעס ביישפּיעלעס ווירד דער לעזער לייכט העראויספֿינדען קאָננען. ווענן דאס לאנד גוטע יאהרע אונד גוטע איינקינפֿטע האט, דאנן קאנן איך אין דער פֿערוואלטונג עטוואס פֿערנאכלעססיגט ווערדען — אונד דעם לאנדע בלייבט דאָך נאָך פֿיעלעס איבריג; אבער אין דען שלעכטען יאהרען קאנן מאן נאָך זאָ בראַוו אונד עהרליך ווירטהשאפֿטען, ווענן ניכטס דא איזט, איזט ניכטס דא! מאן מאג איבער דען פֿינאנצ-מיניסטער לאָניאי זאגען, וואס מאן וויל, ער האט איינמאל בייא זיינעם אנטריטטע אלס פֿינאנצ-מיניסטער געזעגנעטע יאהרע געהאבט אונד עס האט דאהער אנפֿאנגס געהייסען, דאס לאָניאי דער טיכטיגסטע פֿינאנצ-מיניסטער איזט, זיין נאכפֿאָלגער קערקאפּאָלי האט שלעכטע יאהרע ערלעבט אונד ער האט איממער נור מיט דעם ל יי ה ע ן צו טהון געהאבט — אונד אלס נון גיצי צום פֿינאנצ-מיניסטער ערנאננט וואורדע, דא זאגטען וויר גלייך: „ווירד גאָטט איין געזעגנעטעס יאהר געבען אונד ווערדען דיא שטייערן גוט אונד רייכליך איינפֿליעסען אונד ווירד גיצי דורך זיינען פֿלייס אונד דורך זיין עהרליכעס פֿאָרגעהען דיא פֿיעלען שולדען טילגען, דאנן ווירד ער פֿאָן אללען אלס אייגענטליכער ר ע ט ט ע ר דעס לאנדעס בעגריסט ווערדען; ווענן אבער דיא בירגער איהרע שטייער ניכט איינצאהלען קאָננען, דאנן ווירד איך גיצי'ס ווירטהשאפֿט איינע אונפֿרוכטבארע זיין אונד מאן ווירד זאגען: זעהעט! דער גיצי קאָננטע עס איך ניכט בעססער מאכען!" — אונד גיצי זאגטע יא זעלבסט, דאס ווענן אונגארן זיינע שולדען ניכט טילגען קאנן, דאנן מוס עס צו גרונדע געהען.

אין דעם מיניסטעריעללען אויסווייזע איבער דיא איינגאהמען דעס לאנדעס פֿאָן פֿאָריגעס יאהרעס-פֿיערטעל, זעהען וויר, דאס אום פֿיעלע מילליאָנען וועניגער שטייער איינגעפֿלאססען איזט, אלס מאן בערעכנעט האטטע. דיא שטייער-איינגאהמען האבען זיך אלזאָ ניכט פֿערמעהרט, זאָנדערן נאָך פֿערמינדערט; דאגעגען האבען זיך דיא איינגאהמען פֿאָן דער לאָטטעריע אום מילליאָנען פֿערמעהרט. דיעזער צושטאנד בעווייזט דיא טרויריגע לאגע דעס לאנדעס. ווענן מאן ארם איזט, קאנן מאן קיינע שטייער צאהלען אונד דא מאן קיינע בעססערע אויסזיכטען אויף איין בעססער-ווערדען האט, זאָ זעטצט מאן אין דיא לאָטטעריע. מאן ווירד נון גלייבען, דאס דיא רעגיערונג דאָך דאבייא גוט העראויסקאָממט, וואס זיא אן שטייער-איינגאהמען וועניגער האט, אום זאָ פֿיעל האט זיא אן דען לאָטטעריע-איינגאהמען מעהר; דיעס איזט אבער זעהר אונריכטיג. ווענן דאס פֿאָלק ארבייטעט אונד פֿערדיענט אונד שטייער צאהלט, דאנן האבען עס ב יי ד ע (נעמליך פֿאָלק אונד רעגיערונג) גוט; ווענן אבער דאס פֿאָלק שאָן צום לאָטטאָ-שפּיעל צוגרייפֿט, דאנן ווירד עס נאָך אונד נאָך פֿעראארמט, עס פֿערנאכלעססיגט דיא ארבייט, אונד ווענן דאס פֿאָלק ארם איזט, וואָהער זאָלל דאנן דיא רעגיערונג בעשטעהען?

וויא מאן עס לייכט בערעכנען קאנן, זינד בייא איינער טערנע 117480 פֿאללע ניכט צו געווינגען אונד נור איין פֿאלל יא צו געווינגען, אונד בייא איינער קווינטערנע (5 נוממערן) זינד 43,949,268 פֿאללע ניכט צו געווינגען אונד איין פֿאלל יא צו געווינגען. — אונד אויף זאָלכע צוויי פֿעלהאפֿטע געווינגסטע זעטצט דאס פֿאָלק זיין געלד! עס וועהרע דאהער שאָן אן דער צייט דאס לאָטטאָ-שפּיעל אבצושאפֿפֿען. אויך דיא „פראָמעססען" זאָללטען פֿערבאָטען ווערדען, וויא זיא אין ז א כ ס ע ן שאָן לאנגע פֿערבאָטען וואורדען; דענן מייסטענס זינד זיא שווינדעלהאפֿטער נאטור. דיא לאָטטעריע טראָגט דעם שטאאטע יעהרליך 7 מילליאָנען גולדען ריין-געווינסט אונד דיא ערהאלטונג איינער פֿעסטונג פֿערשלינגט עבענ-

באַנקאַפאַרטיסטען זינד בערייטס אין שפאַ צו איינער וויכטיגען בעראטהונג איינגעטראָפפען. (פאָן בעלגיען ווירד זיך באַזעהן וואהרשיינליך נאָך ענגלאַנד היניבערשיפפען.)

וויען 12-טען אויגוסט. דער אינטערנאציאָנאלע געטריידע-מאַרקט וואורדע הייטע היער ערעפפנעט. עס וואורדע ערוויעזען, דאס וויר הייער אין עסטעררייך - אונגאַרן אום פינף מיללייאָנען צענטנער מעהר אלס פאָריגעס יאהר האבען. —

פרענומעראציאָנס-איינלאדונג.

וויר ערזוכען אונזערע געעהרטען פרענומעראַנטען, דערען פרענומעראַציאָנס-טערמין אם 15. אויגוסט צו ענדע געהט (וואס נאַניץ דייטליך אויף איהרער „אדרעס-שלייפע“ אנגעציינט איזט), איהרע פרענומעראַציאָן גלייך ביים עמפפאַנגע דיעזעס בלאַטטעס צו ערנייערן, דאמיט זיא אויך דיא נעכסטען בלעטטער אונ-אונטערבראָכען ערהאַלטען קאָננען.

וויר ערזוכען אונזערע ג' לעזער דיא אן אונס צו ריכטענדען בריעפע אָדער געלד-זענדונגען אונטער פאָלגענדער גענויא אנגעגעבענער אדרעססע צו שיקען:

רעדאקציאָן דער „יידישען פעסטער צייטונג“

רעטטיג-גאססע נר' 7 אין פעסט.

פערלאָזונגען

דער טירקען-לאָזע.

דיא הויפטטרעפפער דיעזער לאָזע (פאָן 600000 ביז 1000 פראנקס) האבען וויר בערייטס אין נומ' 61 מיטגעטהיילט; עס האבען זיך דאָרט בלאָס פיער פעהלער איינגעשליכען. אין דען טרעפפערן פאָן 6000 פראנקס זאָלל עס הייסען 643023, אין דען טרעפפערן פאָן 3000 פראנקס זאָלל עס הייסען 875471 — אונד אין דען טרעפפערן פאָן 1000 פראנקס זאָלל עס אין דער צווייטען צייליע הייסען 1667778 אונד אין דער פיערטען צייליע 152795; זאָנסט זינד דאָרט דיא צאהלען ריכטיג, וועגן זיא אויך ניכט אריטהמעטיש געאָרדנעט זינד. נון וואָללען וויר יעטצט דיא נוממערן, וועלכע 400 פראנקס געוויננען, נאכטראַגען אונד צוואר: נר' 130978 130976 15990 15989 15988 15986

130980 138491 138492 138493 138494 152675
152676 152677 152791 152792 152794 152785
209561 209562 209563 209564 212866 212867
212868 212869 212870 227316 227318 227320 233681
233682 233683 233684 233695 278112 278113 278114
278115 585006 285007 285008 285009 285010 294746
294747 294748 294749 294750 325731 325733 325734
365606 365607 365608 365609 365610 398441 398442
398443 398444 398445 398536 398537 398538 398539
398540 399691 399692 399693 399694 399695 410626
410628 410630 415016 415017 415018 415019 415020
416171 416172 416173 416174 416175 444136 444137
444138 444139 444140 450621 450622 450623 450624
450625 475372 475373 475374 475375 502607 502608
502609 539431 539432 539433 539434 539435 565071
565073 565074 565075 566207 566208 566209 620821
620822 620823 620825 643021 643022 643024 643025
717191 717192 717193 717195 773981 773982 773983
773984 791726 791727 791728 791729 791730 798827
798828 798829 798830 803201 803202 803204 803205
856406 856407 856409 856410 860106 860107 860108
860109 860110 865171 865172 865173 865174 867742
867743 867744 867745 875473 875475 975212 975213
975214 975215 992481 992482 992483 992484 992485
1049741 1049742 1049743 1049744 1049745 1071281
1071282 1071283 1071284 1071285 1083496 1083497
1083498 1083499 1083500 1090801 1090803 1090804
1090805 1104346 1104347 1104348 1104349 1104350
1105191 1105192 1105193 1105194 1105195 1166116
1166117 1166118 1166119 1166120 1190436 1190437
1190438 1190439 1190440 1213752 1213753 1213754
1213755 1228041 1228042 1228044 1228045 1238462
1238464 1238465 1357651 1357652 1357653 1357654
1357655 1396991 1396992 1396993 1396995 1409072
1409073 1409074 1409075 1451766 1451767 1451768
1451770 1488171 1488172 1488174 1488175 1508166
1508167 1508168 1508169 1508170 1512176 1512177
1512178 1512179 1512180 1584342 1584343 1584344
1584345 1586691 1586692 1586693 1586694 1586695
1619251 1619252 1619254 1619255 1667776 1667777
1667780 1743936 1743937 1743938 1743940 1807416
1807417 1807418 1807419 1807420 1830136 1830137
1830138 1830139 1830140 1845701 1845702 1845703
1845704 1845705 1914831 1914832 1914833 1914834
1941866 1941867 1941868 1941869 1967256 1967257
1967260 967258 — 566206.

געשעפטסבעריכט.

פעסטער פרייזע.

ווייצען, באַנאַטער - ווייצען 88-פפינדיגער 6'35 גולדען — 87½-פפינדיגער 6'12 גולדען — באַנאַטער 86 - פפינדיגער 6 גולדען — 85-פפינדיגער 6'80 גולדען. אללעס פער דרייא מאָנאַטע אונד פער צאָלל צענטנער.

קאָרן 4,15 גולדען פער 80 פפד.

גערסטע, פער הערבסט 2'80—2.85 גולדען.

קוקורוץ 4,30 גול' פער צאָלל-צענטנער.

ווייצען נענען דיא פאָריגע פרייז-נאָטירונג זינד דיא הייטיגען פרייזע אום 10 קר. געשטיעגען. — פער סעפטעמבער-אָקטאָבער 5,52 — 5,55 גולדען.

קוקורוץ פער אויגוסט - סעפטעמבער 4.25 — 4.35 גולד. — פער מאי-יוני 3,82—3.85 גולד.

האפער פער סעפטעמבער-אָקטאָבער 2.18½—2,20 גול.

גוטע פיער-פאכע עססיג-עססענץ איזט צו האבען ביי הערן ע. מאננאבערג אין פעסט קרייצ-גאססע נר' 12.

וויענער פרייזע.

שפיריטוס: פרוכט-שפיריטוס 57 קר.

ריבאָל 19½ גול. לייגאָל 21,50 גולד.

פעטראָלעאום 11,25 גולד.

וויענער שלאכטפיעהמארקט: דער אויפטריעב אויף דעם שלאכטפיעהמארקט אם 11-טען ד. מ. בעטרוג 2166 אונגארישע, 1791 גאליצישע אונד 144 דייטשע. צוזאממען 4101 שטיק אָכסען, געקויפט וואורדען פאָן וויענער פליישערן 1829, פאָן לאנד פליישערן 2202 אונד אונפערקויפט גינגען אויפס לאנד 70 שטיק. דער געזאממט לאנד-אבטריעב 2202 שטיק. פיר וויען פערבלייבען 1829 שטיק. דאס יעטצוגנסגע-וויכט שטעללטע זיך פער שטיק פאָן 325 ביז 775 פפונד. דער אנקויפספרייז פער שטיק פאָן 120 — 220 גולדען אונד פער צענטנער פאָן 24—32 גולד. 75 קר.

גאַסטהויז-אנצייגע.

איך בעעהרע מיך, דען געעהרטען הערען רייזענדען בעקאננט צו מאכען, דאס זיא ביי מיר צו יעדער צייט זאָוואָהל מיט קוואַרטיער אלס קאָסט זעהר סאָליד בעדיענט ווערדען. בעטרעפף כשרות ווירד ביי מיר נור זאָלכעס פלייש בענוצט, וועלכעס פאָן דער אָרטהאָדאָקסען פליישבאַנק איזט. מיינע פרויא איזט זעלבסט אין דער קיבע אונד ווירד בעז"ה פיר כשרות גאראנטירט. איך ביטטע אום גינסטיגען צושפרוך. — איך ווערדען ביי מיר קינדער אין קוואַרטיער אונד קאָסט אנגענאָממען.

אליעזר ברוין

ב"הרב מ' בנימין ליב סג"ל ז"ל,
עללבאָגענגאססע נר' 3 אין פעסט.

איין הויזלעהרער,

וועלכער דיא פיער עלעמענטאר-שולען אין דייטשער אונד אונגארישער שפראכע, וויא אויך תנ"ך אונטעררריכטען קאנן, פינדעט איינאהמע ביים געפערטיגטען פאָן חוה"מ סכות הבע"ל. יאהרעס-געהאלט 200 גולדען נעבסט פרייער קאָסט, קוואַרטיער אונד וועשע. דער אקצעפטירטע ערהאָלט 10 גולדען אלס רייזע-שפעזען-פערגיטונג. קאָנקורז-טערמין ביז ר"ה הבע"ל.

DAVID LESMANN
in O. Ujfalu p. Alsó Utsa (Siebenbürgen.)

קורז-טאבעללע פאָם 12. אויגוסט

	פל.	קר'
פעסטער קאָמערציאַל-באַנק	785	—
פעסטער נעיערבע-באַנק	395	—
פראַנקאָ-אונגארישע	82	—
אינדוסטריע-באַנק-אקציען	64	—
אָפנער קאמערציאַל-באַנק	177	—
לאנדעס צענטראַל-שפאַרקאַססע	86	25
אָפנער פיינערלינע	—	—
פעסטער ערסטע פאטערלענדישע	2400	—
פעסטער פאָרשטעדטישע	50	—
פעסט-אָפנער היפאטעקערישע	167	—
דעטאָ צווייטע עמיסיאָן	—	—
פפאנדשיינע דער אונגארישען באָדענקרעדיט-דיט צו 5 איינהאלב פראָצענט	85	75
דער אונגארישען היפאטהעקען-באַנק צו 5 איינהאלב פראָצענט	76	50
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענקרעדיט-אנשטאַלט צו 5 אונד איינהאלב פראָצענט	84	—
דעטאָ צו 6 פראָצענט	86	25
דער פעסטער קאָמערציאַל-באַנק	85	75
קעטטען-בריק-אקציען	83	75
נאָרד-אָסט-באַהן	118	50
אלפאָלד-פיומאנער	141	50
אונגארישע אָסטבאַהן	52	50
טהייס באַהן	222	75
זיעבענבירגער באַהן אקציען	138	—
קאשוי-אָדערבערגער באַהן אקציען	15_1	—
פראַנץ-יאָזעפ'ס באַהן אקציען	19_4	50
קאַרל-לודוויג-באַהן אקציען	24_5	—
לעמבערג-טשערנאָוויטץ-יאסי באַהן	45_3	—
קרעדיט-אקציען	24	75
באַנק-	97^4	—

	פל.	קר'
פאלפי צו 40 גולדען ק. מ.	25	—
קלאַרי צו 40 " "	26	—
סט. גענאָיס צו 40 " "	24	—
אָפנער צו 40 " "	25	—
ווינדישגרעטץ צו 20 גולדען ק. מ.	19	—
וואַלדשטיין צו 20 " "	20	75
קעגלעוויטש צו 10 " "	12	50
רודאָלפלאָזע צו 10 " "	13	50
סטאַניסלויער צו 20 " "	13	—
אינסבריקער לאָזע	17	—
זאַלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	16	25
קראַקויער לאָזע	17	50
טירקען לאָזע	41	25
דעטאָ 120 פראַנקס איינצאָהלונגען	34	25
אונגארישע פרעמיען-לאָזע א 100 גולדען	83	75
דעטאָ צו 50 גולדען	—	—
וויענער-לאָזע	100	50

ווערטה-פאפיערע.

	פל.	קר'
אונגארישע גרונדענטלאַסטונגען	78	25
טעמעשוואַרער-באַנאַטער	75	—
זיעבענבירגישע	75	—
גאַליצישע	83	—
בוקאָווינער	82	—
אונגארישע אייזענבאַהן-אנלעהען	99	75
ווייןצעהענט-אבלאָזונגס-אָבליגאַציאָנען	—	—
פעסטער שטראַסען-באַהן	262	—
אָפנער שטראַסענבאַהן	115	—
מוניציפאַל-באַנק	38	—
אַנגלאָ-באַנק I. עמיסיאָן	41	75
אונגארישע באָדען-קרעדיט	83	75
שפאַר- אונד קרעדיט-פעראיין	57	25
אונגארישע קרעדיט-באַנק	227	25

באַללען-מעהל

[illegible]

	פל.	קר'
נומער 0	24	80
" 1	23	90
" 2	23	—
" 3	22	10
" 4	19	80
" 5	18	10
" 6	17	30
" 7	15	60
" 8	13	30
" 8½	12	40

געלד-קורז

	פל.	קר'
זילבער-אַגיאָ	103	50
דוקאַטען	5	23
עסטרייך-אונגארישעס 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פראַנקס)	8	77
נאַפּאָלעאָנדאָר	8	77
פרייסישע טהאַלער (קאַססענאַנווייזונגען)	1	62
רוסישע רובעל	1	52

לאָזע.

	פל.	קר'
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	133	50
דעטאָ צו 50	127	50
1860-ער גאַנצע לאָזע	107	—
דעטאָ פינפטעל	110	75
1854-ער 4 פראָצענטיגע שטאַאַטס-לאָזע	98	25
1839 ראָטשילד-לאָזע גאַנצע	258	—
דעטאָ פינפטעל	238	—
קאָמאָ רענטענשיינע	22	75
קרעדיט-לאָזע	159	75
טריעסטער לאָזע פער 100 גולדען	106	—
טריעסטער לאָזע פער 50	52	—
דאָנוי-דאַמפשיפפ-פאַהרט-לאָזע	89	—
פאַלפי צו 40 גולדען	31	—

פרוכטפרייז-טאבעללע

פריכטע	קילאָגראַמם־געוויכט	פער צאָלל־צענטנער
ווייצען, באַנאַטער	85	5.75—5.80
" "	86	5.80—5.85
" "	87	5.90—5.95
" "	88	6.—6.05
" "	89	6.10—6.15
" "		
" טהייס	85	5.80—5.85
" "	86	5.90—6.—
" "	87	6.—6.05
" "	88	6.10—6.15
" "	89	6.15—6.20
" "	—	—.—.—
" פעסטער באָדען	85	5.80—5.85
" "	86	5.90—6.—
" "	87	6.—6.05
" "	88	6.10—6.15
" "	89	6.15—6.20
" "	—	—.—.—
" וויעסענבורגער	85	5.85—5.90
" "	86	5.95—6.05
" "	87	6.05—6.10
" "	88	6.15—6.20
" "	89	6.20—6.25
" "	—	—.—.—
		פער מעטצע
קאָרן	80	4.15—4.20
גערסטע מאַלץ	72	3.60—3.20
" פוטטער	72	3.—3.10
האַפער	50	2.17—2.20
קוקורוץ באַנאַטער	פער פעסטען	4.30—4.25
אנדערע גאַטטונג	צענטנער .	4.25—4.20
רעפס קאָהל	75	—.—.—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS.

Budapest, 1874. Druck v. Moritz Burian, Waitznerboulevard, Marokkanerhof.

זערע פרענומעראנטען, איהרע אן אונס צו שיקענדען פאסט-אנווייזונגען אדער געלד-בריעפע גענויא צו אדרעססירען, נעמליך: „רעדאקציאן דער יידישען פעסטער צייטונג, רעטטיג-גאססע נ' 7 אין פעסט.“ דא דאס געלד זאנסט אין אנדערע הענדע קאממען קאננטע.) —

* (אויך איין קארליסט.) דיא „טעמעשוואַרער צייטונג“ מעלדעט: אם 5. אויגוסט קאם איין יונגערמאנן צום גייסטליכען אונד זאגטע, ער זייא יודע אונד וואללע זיך טויפען לאססען, אום נאך שפאניען צו געהען אונד פיר דיא פראממען קארליסטען צו קעמפפען. דער גייסטליכע זאגטע איהם אבער, דאס דיעזעס ניכט זא לייכט געהע, ער זייא נאך צו יונג אונד מיססע דיא בעוויללינגונג זיינער עלטערן איינהאלען. אם צווייטען טאגע העטטע ער נאכמאלס קאממען זאללען; אבער ער וואר בערייטס איינגעשפערט, דא ער אינצווישען מיט זיינער געליעבטען 300 גולדען פאן איינעם קאפפעע-הויזע געשטאהלען האטטע.

* (איין פרינץ, דער אים ווירטהסהויזע אהרפייגט.) אין איינעם גאסטהויז אין דרעזדען איזט דער גראסהערצאג פאן אלדענבורג, מיט איינעם קעללנער אין שטרייט געראטהען, וועלכער שטרייט זאגאר מיט איינער טיכטיגען אהרפייגע ענדעטע. דער קעללנער וואוסטע ניכט, דאס ער איינען פרינצען פאר זיך האט — אונד העטטע איין אפפיציער דען פרינצען אוים דען הענדען דעם קעללנערס ניכט געריטטעט, זא ווערע דערזעלבע טיכטיג דורכגעפריגעלט וואָרדען.

* (פייער.) אם 10. אויגוסט וואר אין דעם דארפע פאראסטא (ביי סאבראניי) איין זאלבעספייער אויסגעבראָכען, דאס 50 הייזער ניעדערגעבראננט אונד 6 מענשען מיטפערבראננט וואָרדען.

* (איינע מארד-געשיכטע.) אין איפעהערטא (סאבאלטשער קאמיטאט) וואָהנטע איין רייכער גוטס-בעזיטצער, נאמענס גאבריעל נאמעני, ער וואר שאן 70 יאהרע אלט אונד ניעמאלס פערהייראטעט. ער לעבטע גאנץ צוריקגעצאגען, וויא ער דורך זיינע אבזאנדערליכקייטען אונד דורך זיינען גייץ אים גאנצען ארטע פערהאסט וואר. ער זאממעלטע איין גראָסעס פערמאָגען צוזאממען, ער האטטע זעקע פאלל געלד- אונד זילבער-מינצען, אויסערדעם נאך פיעל געלד- אונד זילבער-געפעסע אונד לאָזע אים ווערטהע פאן 20000 גולדען. וואס אללעס אין דעם נאכגעלאססענען אויסוויזע פערצייכנעט שטאנד. אים אויגוסט דעם פאָריגען יאהרעס ערקראנקטע דיעזער נאמעני אונד נון האבען איינינע ווייטע אנפערוואנדטע דיעזעס רייכען גייצהאלזעס בעשלאססען, איהן צו בערויבען, וועלכען פלאן זיא אויך אויספיהרטען, אינדעם זיא זאכען אים ווערטהע פאן 50000 גולדען וועגגענאממען האבען. איין דאקטאר האטטע נעמליך דעם קראנקען איין שלאפמיטטעל פערשריעבען. פאן דיעזעם גאבען דיעזע אנפערוואנדטען דעם קראנקען דריימאל זאפיעל איין, אלס פערשריעבען שטאנד, זא דאס ער אין איינען טאָדטענהאפטען שלאף פערפיעל. נון פלינדערטען זיא פאללע 24 שטונדען דיא וואָהנונג דיעזעס נאמעני. דערזעלבע ערוואכטע אבער, ווערענד דיא רייבער נאך מיט דער פלינדערונג דער קאסטען אונד שראנקע בעשעפטיגט וואַרען אונד נון האט נאמעני שרעקליך צו שרייען אנגעפאנגען, וואָרויף איהן דאנן דיא אנפערוואנדטען ערווירגט האבען. זיא טהיילטען זאדאנן דען רויב אונטער זיך אונד לעבטען ביז הייטע גאנץ פראה אונד הייטער. נון עקסיסטירט היער איין האהערער בעאמטער ביים פעסטער קאמיטאטע, נאמענס אנטאן נאמעני, אונד דיעזער שטרענגטע געגען דיעזע רייבער איינען קרימינאל-פראצעס אן: דא אבער איינער דיעזער רייבער אויך איין ריכטער איזט, זא קאננטע מאן ביי דער אונטערזוכונג אויף ניכטס קאממען. הערר אנטאן נאמעני האט אבער דאס גאנצע יאהר הינדורך קיינע מיהע געשייט אונד אללעס גענויא אונטערזוכט אונד האט זיך שאן זא פיעלע בעווייזע פערשאפפט. דאס דיא דעברעצינער פאליצייא דיא פיער אנפערוואנדטען, וועלכע אין דעברעצין וואָהנען, פאָריגען זאמסטאג פערהאפטען ליעס. פיעלע געריבטע זאכען האט מאן נאך ביי דיעזען לייטען פארגעפונדען, אונד זיא האבען בערייטס איהר פערברעכען איינגעשטאנדען. לידער ווארדע אויך איין יודע אלס פערדעכטיג מיטפערהאפטעט. נאך דעם טאָדע נאמעני'ס ווארדען פיעלע דער נאכגעלאססענען מאָבעל פערליציטירט אונד בעפאנדען זיך דארונטער אויך פיער ביז פינף אלטע קאפפער, וועלכע מיט פאפיער-בלעטטערן געפיללט וואַרען. איין געוויססער היינריך פאללאק אוס איפעהערטא קויפטע דיעזע קאפפער אום 8 גולדען. דער שטוהלריכטער טשאקאש, וועלכער דאמאלס ביים ליציטירען וואר, זאגטע נאך דאמאלס לאכענד: „נא היינריך, ווענן דיא טויזענד גולדען דארין פינדעסט, געהארען זיא אויך דיר!“ — היינריך פאללאק לאכטע אויך דאבייא אונד צו הייזע אונטערזוכטע ער גאנץ גענויא דען איינהאלט דיעזער קאפפער אונד ווירקליך בעפאנד זיך אין איינעם קאפפער איינינע פפאנד-שיינע, וועלכע נאמעני אויף איינינע גרונדשטיקע אויסגעשטעללט אונד שפעטער ווידער איינגעלאָזט האטטע. פאללאק בעגאב זיך צו דען פאמיליען, אויף דערען נאמען דיא פפאנדשיינע לויטעטען, אונד ליעס זיך דיעזע שולדפערשרייבונגען דער פעלדער פיר איינינע גולדען אויף זיינען נאמען איבערטראגען אונד פערלאנגטע נון פאן דען ערבען דעם נאמעני דיא הערויסגאבע דער גרונדשטיקע, אויף וועלכע דיא פפאנדשיינע אויסגעשטעללט זינד. ער פיהרטע פראצעס מיט דען ערבען, ביז עס זיך ענדליך הערויסשטעללטע, דאס נאמעני בייא זיינעם לעבען דיעזע פפאנדשיינע שאן איינגעלאָזט האטטע. וועגען דיעזעס בעטרוגעס ווארדע נון היינריך פאללאק פערהאפטעט.

* (דיא יודען זאללען דאס געלד הערגעבען!) הערר עטעריך הערצעג אין סאטמאר האט אן דען אונגארישען פינאנצ-מיניסטער איינען פלאן איינגעשיקט, נאך וועלכעם אונגארן זעהר באלד פאן זיינען פיעלען שולדען בעפרייט ווערדען קאננטע. ער שרייבט: „דיא יודען-עמאנציפאציאן איזט פיר דיא יודען זא פיעל ווערטה אלס דיא גאנצע שטאאטס-שולד בעטראגט; אונגארן קאנן אלזא פאן אלל' זיינען שולדען בעפרייט ווערדען, ווענן אללע אונגארישע יודען דיא טילגונג דיעזער שולדען איבערנעהמען. דיא יודען זאללען אונטער זיך צור צאהלונג דער שטאאטס-שולד איינע עקסטרא-שטייער אויסווערפען, זיא קעננען איינאנדער זעהר גענויא אונד וויססען, וויא פיעל יעדער אים פערמאָגען האט. וואללען דיא יודען דארויף ניכט איינגעהען: דאנן נעהמען וויר איהנען דיא עמאנציפאציאן וועג!“

פערלאָזונגען

דער אונגארישען פרעמיען-לאָזע.

ביא דער אם 15. אויגוסט 1874 אין אפען פארגענאממענען ציעהונג דיעזער לאָזע ווארדען פאלגענדע סעריען געצאגען: אונד צוואר. נומ' 309 356 484 690 1451 2236 2388 2462 3284 3474 3790 4014 4316 4819 5184 5912. אוס דיעזען פערלאָזטען סעריען ווארדען פאלגענדע נוממערן מיט דען ביגעזעטצטען טרעפפערן געצאגען: אונד צוואר פיעל דער הויפטטרעפפער מיט 200000 גולדען אויף ס' 3474 נ' 29; — דער צווייטע טרעפפער מיט 15000 גול. אויף ס' 4014 נ' 6; — דער 3-טע טרעפפער מיט 5000 גולד. אויף ס' 2462 נומ' 17; — פערנער געווינגען יע 1000 גולדען ס' 356 נ' 9, ס' 1451 נ' 33, ס' 3474 נ' 45, ס' 4819 נ' 28; — יע 500 גולד' ס' 309 נ' 48, ס' 356 נ' 43, ס' 690 נ' 19 24, ס' 2236 נ' 10 44, ס' 3284 נ' 5 14 27 28, ס' 3474 נ' 16, ס' 4014 נ' 35 אונד ענדליך ס' 5184 נ' 36.

אויף אללע איבריגען אין דען אביגען סעריען ענטהאלטענען נוממערן פאללט דער געריננסטע געווינן פאן יע 120 גולדען.

אויפגעשריעבען נעהאבט אונד דא זאללטעסט דוא, וויל דאך איין קינד דא איזט פאן איהם, דאפיר זארגען, דאס עס ניכט צו שאדען קאממט.“

סענדער לאכטע, וויא איינער, דעם איין וויינען אנגעהט. ער זאגטע: „„ליעבע חיה, וואס וויר איהר פיר איין נארדעלע, דאס איהר אייך זאלכע זאכען אין דען קאפף זעטצט. וויס איך דענן ניכט זעלבסט אם בעסטען, וויא עס מיט איהם בעשטאנדען איזט? וואהער האט זיך דענן מיין ארמער ברודער יאסעל זא פיעל ערשפארען קאננען, דאס נאך איהם אנדערע שולדיג זיין זאללען; יאסעל וואר זא איין ארמער מאנן, וויא איך איינער בין אונד ווענן איך הייטע שטערבע, ווער נימט זיך מיינער זעכס קינדער אן.““

סענדער שפראך דאס זא רוהיג, אהנע אויפרעגונג אונד אהנע דאס איהם דאס געזיכט איינע אנדערע פארבע בעקאממען העטטע, זא דאס זעלבסט דיא אלטע חיה, וועלכע איהם שטארק אינ'ם געזיכט געזעהען האטטע, גלויבען מוסטע, דאס ער דיא וואהרהייט שפריכט — אונד דאך ווירקטען דיעזע ווארטע אויף דיא אלטע חיה ניכט איבערצייגענד. אין דער „גמרא“ עקסיסטירט איין שפריכווארט: „ווארטע, דיא פאם הערצען קאממען, געהען אויך אין דאס הערץ דעם צוהארערס“ אבער דיעזע ווארטע קאמען ניכט פאם הערצען סענדערס אונד דאהער וואר אויך דאס הערץ פאן חיה נאר ניכט געריהרט, עס רעגטע זיך קיין מיטלייד אין איהר; דארום בליעב זיא ווייטער ביי איהרער בעהויפטונג אונד זאגטע: „ער האט אבער דאך גאנץ בעשטיממט פאן איינער טהירע געשפראָכען אונד ער וואר געראדע דאמאלס זא ביים פערשטאנדע, וויא איך אונד דוא. סענדער! ווענן אללע מעכטע פאן אסט אונד וועסט (כל מלכי מזרח ומערב) צוזאממענקאממען, ווערדען זיא מיר עס ניכט אוס דעם קאפפע הערויסשלאגען קאננען, דאס עס מיט דיעזער טהירע פאן יאסעל עטוואס איינע בעדייטונג האט אונד זא לאנגע ווערדע איך ניכט ראסטען אונד ניכט רוהען, ביז איך דיעזע בעדייטונג ניכט הערויספינדע;“

„„איך בישטע אייך ליעבע חיה, לאססט אייך ניכט אויסלאכען. איהר האבט מיינען ברודער יאסעל ניכט זא געקאננט אלס איך. ער האט אימטער איינען שוואכען קאפף געהאבט אונד דא דארף עס אייך ניכט וואונדערן, ווענן ער אין זיינער פערווירונג פאר דעם טאָדע פאן זאלכען אונזינניגען זאכען געשפראָכען האט. אויף דער טהירע מאג עטוואס געשטאנדען זיין; אבער וואס קאננטע דארט אויפגעשריעבען זיין? ער האטטע זיך פיעללייכט דיא צווייא „יאהרצייטען“ פאן פאטער אונד מוטטער אויפגעשריעבען, אום זיא ניכט צו פערגעססען, אונד וויא דער „מלאך המות“ אן זיין בעטט געטרעטען איזט, דא מאג ער אן דיא טהירע געדאכט האבען, אדער מאג זיין, דאס עס איהם אין זיינער פאנטאזיע פארגעקאממען איזט, דאס איינע אונזיכטבארע האנד איינעם ענגעלס אויף דיא טהירע זיינע לעטצטע שטונדע אונד דיא צוקונפט זיינעס קינדעס אויפשרייבט, וויל איהר געראדע זאגט, דאס ער אויך פאן זיינעם קינדע געשפראָכען האט: אבער אויף שולדען האט ער אין דיעזעם אויגענבליקע קיינע געדאנקען געהאבט, זיין קאפף איזט דאפיר צו שוואך געוועזען!““

חיה האטטע דיעזע ווארטע נור זא האלב אנגעהארט, זיא האטטע דאבייא מעהר נאכגעדאכט אלס געהארט. עס איבערקאממט איינען בייא זאלכער געלעגענהייט איין געדאנקע, וועלכער פלאטצליך וויא איין בליטץ אויפלייכטעט אונד אללעס ערהעללט אונד דאנן ווידער דען מענשען אים דונקלען צוריקלאסט. מאן האט מאנכמאל דיא גאנצע אויפקלערונג דער זאכע אין דער האנד. מאן דענקט זיך, עס איזט שאן זא אונד קאנן נאר ניכט אנדערס זיין; באלד אבער קאממט עטוואס הינצו, וואס איין וועניג דיא זאכע אנדערס דייטעט — אונד מאן איזט ווידער אים דונקלען.

אלס סענדער זא פאם מונדע וועג איבער זיינע ארמוטה אונד פאן זיינען זעכס קינדערן געשפראָכען האטטע, דא דאכטע חיה, ער איזט דאך אונשולדיג; אלס ער אבער צום שלוסע זיינען פערשטארבענען ברודער איינען שוואך-קאפף געהייסען האטטע, דא בליעב חיה גאנץ ערשטוינט אונד קאננטע ניכט צו ווארטען קאממען. — דען איינענען ברודער, דער אים גראבע ליעגט, איינען שוואך-קאפף צו הייסען, שלעכטעס פאן דעם צו רעדען, דער מיט איהם פאן איינער מוטטער געזייגט ווארדען וואר אונד דעניעניגען נאך אים אנדענקען צו פערקליינערן, פאן דעם עס פיהער געהייסען האט, דאס איהן זיין ברודער נאר הערצליך ליעבטע, דאס קאנן נור איינער, אויף דעססען געוויססען איינע שווערע שולד לאסטעט. —

צווייא געדאנקען קעמפפטען אין חיה, דער איינע לויטעט: „ער איזט שולדיג!“ אונד דער אנדערע לויטעט: „ער איזט אונשולדיג!“ פלאטצליך זיעגטע דער ערסטע געדאנקע אונד חיה שפראך פאר זיך הין: „נור ער האט עס אויסגעלאשט! ער האט דיא קריידע-אויפשריפט פערווישט! ער וייס, וואס דארט געשריעבען שטאנד, אללי זיין רעדען אונד שווארען העלפט איהם ניכט — נור ער האט עס געטהאן!“

ביא דיעזעם געדאנקען דריקטע זיא אימטער דיא קליינע פערל פעסטער אונד מיטליידספאָללער אן איהר הערץ, אלס אב מאן זיא איהר רויבען וואללטע.

(פארטזעטצונג פאלגט.)

זאָפיעל! ווערע ניכט בעססער, וועגן מאַן דאס לאָטטאָ אונד איינע פֿעסטונג אבשאַפֿפֿען ווירדע, דאַנן העטטע עסטערריידך ניכטס פֿערלאָרען? — איך בייא דען לאָאָזען בילדעט מאַן זיך איין, דאס מאַן ניכטס פֿערליערט, וויל מאַן דיא איינלאגע דאָך איינמאל הערויסבעקאָממט. דיעס איזט אבער נור איינע איינבילדונג; דענן וועגן דער שטאאט קיינען גראָססען נוטצען פֿאָן דיעזען לאָאָזען העטטע, וואָצו גיבט ער זיא הערויס אונד וואָהער קאָננטע ער דיא פֿיעלען טרעפֿפֿער בעצאהלען! בייא פֿיעלען לאָאָזען בעקאָממט מאַן ביים לעטצטען טרעפֿפֿער וועניגער אלס מאַן פֿיר דאס לאָאָז געצאהלט האט אונד וועגן מאַן שאָן נאך יאהרען זיין געלד הערויסבעקאָממט, וואָ בלייבען דיא פּערצענטען? — דער שטאאט דאַרף איים דען געטיישטען האָפֿפֿנונגען דעם פֿאָלקעס קיינען נוטצען ציעהען, ער דאַרף ניכט פֿערגעססען, דאס וועגן דאס פֿאָלק דורך זאָלכע שפּיעלערייען העראבקאָממט, אויך דער שטאאט ליידעט; דען אם ענדע איזט דאָך דיא ארמוטה דער שטייערצאהלער אויך דיא ארמוטה דעם שטאאטעס.

פֿערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (א ו נ ז ע ר ק אָ נ י ג) רייזט הייטע פֿאָן וויען נאך אישל. גראַף אנדראשי איזט אם 14-טען אויגוסט פֿאָן זיינעם גוטע ט ע ר ע ב ע ש אין וויען איינגעטראָפֿפֿען, אום דאריבער צו בעראטהען, אָב אויך עסטערריידך-אונגארן דיא שפּאנישע רעפּובליק אנערקעננען זאָלל.

* (ד י א ר י י ז ע-ב ע ש ר י י ב ו נ ג דעם מ א ר ש א ל ל ס ב א ז ע ה ן.) וויא דער צו 20 יעהריגעם קערקער פֿעראורטהיילטע פֿראַנצאָזישע מארשאלל באזעהן פֿאָן זיינעם קערקער ענטפֿלאָהען איזט, האבען וויר אין פֿאָריגעם בלאטטע זעהר אויספֿיהרליך מיטגעטהיילט, זאָ דאס וויר יעטצט יענען אויספֿיהרליכען מעלדונגען שאָן נור וועניגעס נאכצוטראגען האבען, וויר וואָללען היער בלאָס זיינע ענטפֿליעהונגס-רייזע בעשרייבען. וועגן מאַן דיא לאנד-קארטע צור האנד נימט אונד דאס אויגע נאך וועסט-איטאליען אונד נאך זיד-פֿראַנקריידך ווענדעט, זיעהט מאַן, דאס דאָרט דאס מיטטעללענדישע מעער צווייא איינשניטטע אין דאס לאנד מאכט. רעכטס איזט דער מעער-בוזען פֿאָן ג ע נ ו א (אין איטאליען) אונד לינקס איזט דער מעער-בוזען פֿאָן ליאָן (אין פֿראַנקריידך). אים מעער-בוזען פֿאָן ליאָן בייא מארזעלי וואר באזעהנ'ס געפֿענגניס. אין גענוא האט באזעהנ'ס וייב איין שיפֿף געמיעטהעט אונד פֿיהר דאמיט נאך דעם מעער-בוזען פֿאָן ליאָן, וואָ זיא איהרען מאנן בעפֿרייטע אונד איהן צוריק נאך גענוא בראכטע. נאָרדליך פֿאָן וועסט-איטאליען ליעגט דיא שווייץ, וואָהין באזעהן רייזטע, אום מיט דער דאָרט (אין ארענענבערג) ווילענדען קאיזערין אייזשעניע איין פּאאר וו י כ ט י ג ע וואָרטע צו שפּרעכען. נאָרדליך פֿאָן דער שווייץ ליעגט זיד-דייטשלאנד אונד דא קאם ער אם 14. אויגוסט אין מאינץ אן, פֿאָן דא רייזטע ער ווייטער נאָרדליך נאך קאָלן, וואָ ער אם אבענדע דעם פֿיערצעהנטען אויגוסט אנלאנגטע. פֿאָן קאָלן רייזטע ער נאָרד-וועסטליך נאך בעלגיען אונד קאם אם 15. אויגוסט נאך בריססעל אונד ווירד הייטע אים באדע ש פּ א איינטרעפֿפֿען. פֿאָן דא בעגיבט ער זיך נאך ענגלאנד, וואָ ערסט אין ביזעלהורסט איינע גראָסארטיגע באָנאפּארטיסטען-פֿערזאממלונג שטאטטפֿינדען ווירד. וויר ווערדען אין דיעזער בעציעהונג באלד איבערראשענדע נאכריכטען האָרען.

* (א י י ן ב ר י ע ף פֿ אָ ן נ א פּ אָ ל ע אָ ן.) דיא צייטונגען פֿעראָפֿפֿענטליכען יעטצט איינען בריעף, וועלכען נאפּאָלעאָן דער דריטטע אם 29. אָקטאָבער 1870 פֿאָן זיינער געפֿאנגענשאַפֿט אויף ווילהעלמסהאָהע אן דען ענגלישען פֿעלד-מארשאלל געשריעבען האט. אין דיעזעם בריעפֿע הייסט עס: „איך האבע איהרען בריעף ערהאלטען אונד וויל איך זיא שעטצע אונד פֿיר דען בעסטען מארשאלל קעננע, וויל איך איהנען זאגען, וואָהער אונזער אונגליק געקאָממען איזט. דיא פּרייסען וואָרען פֿריהער געריסטעט אונד מארש-בערייט אלס וויר, וויר קאָננטען דאהער ניכט מעהר דיא א נ ג ר י י פֿ ע ר זיין אונד מוסטען דאהער נור אויף דיא פֿ ע ר ט ה י י ד י ג ו נ ג דענקען. דער ריקמארש נאך פּאריז (אום זיך פֿאָן דאָרט אויס צו פֿערטהיידיגען) ווערע אם בעסטען געוועזען. אבער אים פּ אָ ל י ט י ש ע ן ריקזיכטען דורפֿטע איך דאמאלס נאך פּאריז ניכט קאָממען. איך ליעס מיך דאהער פֿערליטען, איינען אומזונג איבער סעדאָן צו נעהמען, וועלכער מיינען שטורץ הערבייפֿיהרטע — —." (דאסזעלבע האבען וויר בערייטס אין אונזערער וועלטגעשיכטע געשריעבען.)

* (וו י ע ד ע ר א י י ן מ אָ ר ד-פֿ ע ר ז ו ך אן ב י ס מ א ר ק.) וויא איינע געסטריגע בערלינער דעפּעשע מעלדעט, וואורדע בייא ביסמארק'ס פּאלאסט איין מאנן פֿערהאַפֿטעט, וועלכער 10 נאבשליססעל אונד איין גראָסעס שפּיס-מעססער בייא זיך האטטע. (דיא גייסטליכען וואָללען איינמאל ניכט רוהען אונד וואָללען דען ביסמארק דורכאויס פֿאָן דער וועלט שאַפֿפֿען.)

* (ד א ס ט ע ס ט א מ ע נ ט פֿ אָ ן ר אָ ט ה ש י ל ד) איזט ערסט יעטצט אויספֿיהרליך פֿעראָפֿפֿענטליכט וואָרדען. עס טראָגט דאס דאטום פֿאָם 26. אויגוסט 1871. דיא מייסטען בעשטיממונגען דיעזעס טעסטאמענטעס בעציעהען זיך דאריף, וועלכען אנטהייל דיא קינדער אם פֿערמאָגען האבען. מערקווירדיגער ווייזע האט ראָטהשילד אויך היער דיא „תורה" בעפֿאָלגט, אינדעם ער זיינעם עלטעסטען זאָהנע (דעם „בכור") דאס ד א פּ פּ עלטע (פי שנים) פֿערמאכטע. פֿאָן דען דרייא עלטעסטען טאָכטערן בעקאָממט יעדע בלאָס אלס טאשענ-געלד 600000 גולדען, דיא אונפֿערהייראטעטע בעקאָממט 800000 גולדען. פֿאָן דען דרייא ענקעלן דעם פֿערשטאָרבענען בעקאָממט יעדער 50000 גולדען. אין דיעזעם טעסטאמענטע שטעהט אויך פֿאָלגענדעס געשריעבען: „איך ערמאהנע מיינע אללע ליעבען קינדער, איממער אין גראָסטער א י נ י ג ק י י ט צו לעבען, ניעמאלס צו שטרייטען אונד קיינע פּראָצעססע צו פֿיהרען. נור דיא איינגקייט אין אונזערער פֿאמיליע האט אונס ערהאלטען אונד אונזער פֿערמאָגען פֿערמעהרט. זאָ וויא מיין פֿאטער, זאָ ערמאהנע אויך איך מיינע קינדער, דאס זיא אונד איהרע נאכקאָממען ד ע ם י י ד י ש ע ן ג ל ו י ב ע ן אויף עוויג ט ר י י א ב ל י י ב ע ן זאָללען." אויף דעם טעסטאמענטע זינד 7 צייגען אונד איין נאָטאר אונטערשריעבען. צור פֿערטהיילונג אן ארמע לייטע הינטערליעס ער 20000 גולדען; 10000 פֿיר דיא וויענער אונד 10000 פֿיר דיא פֿראַנקפֿורטער. פֿיר דאס פֿאָן ראָטהשילד געגרינדעטע וואיזענהויז (בית יתומים) אין פּאריז הינטערליעס ער 10000 פֿראַנקס, פֿיר דאס וואיזענהויז אויף זיינער בעזיטצונג אין הולטשין (אין פּרייסען) 500 טהאלער אונד פֿיר דאס יידישע שפּיטאל אין וויען 10000 גולדען.

* (פֿ י ע ל ע פֿ ע ר ר י ק ט ע.) אין אָפֿען בעשטעהט איינע לאנדעס-איררען-אנשטאלט, וואָ דיא וואהנזיננינען אויף שטאאטס-קאָסטען ערהאלטען אונד געהיילט ווערדען. דיעזע אנשטאלט וואר נאך ניע מיט וואהנזיננינען זאָ שטארק איבערפֿיללט אלס יעטצט, זאָ דאס מעהר קיין פּלאטץ צור אויפֿנאהמע פֿאָרהאנדען איזט. אין דיעזען צייטען דעם קראכ'ס אונד דער נאָטה דאַרף עס גאר ניעמאנדען וואונדער נעהמען, וועגן זאָ פֿיעלע אים איהרען פֿערשטאנד געקאָממען זינד.

* (מ אָ ן ז אָ ל ל ד י א א ד ר ע ס ס ע ג ע נ ו י א ש ר י י ב ע ן.) דער אונגארער איינוואָהנער, אן דען דיא פֿאָן קאשוי געזענדעטען 2600 גולדען אונריכטיגער ווייזע געקאָממען זינד (זיעהע פֿאָריגע נו') הייסט לעאָפּאלד רייזמאנן אונד דיעזער, וועלכער מיט דעם געלדע דורכגעגאנגען איזט, וואורדע אין מישקאָלץ פֿערהאַפֿטעט. פֿאָם געלדע פֿעהלטען אבער שאָן 800 גולדען. (דא זאָלכע פֿאָללע אויך היער פֿאָרקאָממען, זאָ ביטטען וויר נאָכמאלס אונ-

---

פֿאָלליעטאָן.

„דאס געהיימניס אויף דער טהירע."

(3-טע פֿאָרטזעטצונג.)

אלס נון דיא „שבעה" צו ענדע וואר, נאהם חיה דאס קינד אונד בעגאב זיך מיט דעמזעלבען צו סענדער. עס וואר איהר זעהר אויפֿפֿאללענד, דאס ער זיך וועהרענד דער גאנצען זיעבען טאגע אום דאס פֿערלאססענע קינד זיינעס ברודערס ניכט געקיממערט האטטע, דיא גוטע חיה גלויבטע, דאס סענדער וועגן דעם טאָדעס זיינעס ברודערס, דען ער זאָ זעהר ליעבטע, גאנץ אויסער זיך איזט אונד גאר אן דיא פֿערלאססענע פּערל פֿערגעססען האט. ס ע נ ד ע ר האטטע אויך בייא דער „לויה" זיינעס ברודערס זאָ יעממערליך געוויינט, דאס יעדער זאגטע: ס ע נ ד ע ר איזט מעהר צו בעקלאגען אלס יאָסעל, ער ווירד זיינען טאָד שווער איבערלעבען. — חיה מאכטע זיך אלזאָ מיט דעם קינדע אויף דען וועג צו סענדער. — סענדער וואָהנטע גאנץ אין דער עקע דער שטאדט אין איינעם האלבפֿערפֿאללענען הויזע, וויא עבען נור איין ארמער הויזירער וואָהנען קאנן. חיה טראַף איהן עבען, וויא ער דיא תפלין אבלעגטע; אלס ער נון דאס קינד יאָסעל'ס ערבליקטע, פֿינג ער העפֿטיג צו וויינען אן, אינדעם ער זאגטע: „דער גאנצע יאָסעל! ארמע פּערל! געראדע זאָלכע אויגען האט ער אויך געהאבט! ווירסט דוא דיינען אָנקעל סענדער אויך גערן האבען?"

„נון סענדער! (זאגטע חיה), וואס געדענקסט דוא מיט דעם קינדע אנצופֿאנגען?"

„וואס איך מיט דעם קינדע אנצופֿאנגען געדענקע? וואס זאָלל איך אייך אנטוואָרטען ליעבע חיה! איך מיינע איהר קאָננט דאס אלליין איינזעהען!"

„איך פֿערשטעהע זאָלכע האלבע וואָרטע ניכט!"

„ווירד מיר מוחל ליעבע חיה, איהר קאָננטעט דאָך זאָ פֿיעל איינזעהען האבען, דאס וועגן מאַן שאָן זעכס קינדער האט, וועלכע אונבערופֿען (אונבעשריען) איינע נוטען מאגען האבען, זאָ מאכט איין זיעבענטעס, וועלכעס נאך דאצו קאָממט, שאָן איינען גראָסען אונטערשיעד!"

„איך מאכטע זאָ עטוואס ניכט צעהלען! איך מיינע נעמליך, וועגן גאָטט איינעם דיא ברכה אינס הויז שטעללט, זאָ דאַרף עס דעם מענשען גאר ניכט אין געדאנקען קאָממען, נאכצוזעהען, אָב זיא ניכט צו וועניג אָדער צו פֿיעל איזט. זאָ איזט עס מיט קינדערן, וויא דוא זיא צעהלסט, זאָ צעהלט זיא דיר גאָטט נאך אונד עהע דוא דיך אומזיעהסט, קאנן דיר איינעס אָדער דאס אנדערע פֿעהלען!"

„גאָטט זאָלל מיך בעהיטען אונד בעשיטצען! (ריעף סענדער ערשראָקען) וואס רעדעט איהר דא? וויא קאנן אייך נור איינפֿאללען, דאס מיר מיינע זעכס קינדער צו פֿיעל זינד?"

„זאגע עס אלזאָ קורץ הערויס! דיינעס ברודערס יתום איזט דיר צו פֿיעל, דוא האסט אן דיינען איינענען קינדערן גענוג צו טראגען!"

סענדער נאהם דיא נאָך אויף דעם טישע ליעגענדען תפלין אין דיא האנד אונד זאגטע: „חיה! איך שוואָרע עס אייך בייא דעם לעבען מיינער זעכס קינדער, איך בין איין ארמער מאנן . . . ."

„האלט' איין, סענדער! לעבענדיגער גאָטט, בין איך דענן איין ריכטער, דאס דוא דיך צום שוואָרען אנשיקסט?"

„איהר וואָללעט עס מיר יא זאָנסט ניכט גלויבען!"

נון וואָללטע חיה שאָן וועגגעהען, זיא נאהם יאָסעל'ס קינד וויעדער אויף דיא האנד; דאָך וואר איהר דאס הערץ נאך זאָ שווער, אלס אָב צענטנער-שטיינע דאַרויף געלעגען ווערען. זיא זייפֿצטע אויף אונד זאגטע: „דיעזע קליינע פּערל ווערדע איך איינסטווייליגן בייא מיר בעהאלטען, איך זעהע יא דאָך, דער אָבען אים זיעבענטען הימעל וויל שאָן, דאס דיא אלטע חיה אויך וויססען זאָלל, וואס איינע מוטטער איזט, זאָ וויל איך איינסטווייליגן בייא דיעזער יתומה מוטטער פֿאָרשטעללען; ביזט דיא צופֿריעדען סענדער?"

„גאָטט זאָלל עס אייך נור פֿערגעלטען! קינדער אונד קינדס-קינדער ווערדען נאך דאַפֿאָן שפּרעכען, וואס איהר אן איינעם פֿרעמדען קינדע געטהאָן האבט!"

חיה גינג אונד סענדער בעגלייטעטע זיא ביז אן דיא הויזטהירע, וועלכע זיך שווער צומאכען ליעס. „לאססט נור געהען חיה, איך ווערדע שאָן דיא ט ה י ר ע צומאכען!"

„זיעהסט דוא סענדער! נאָך גוט, דאס דוא מיך ערינערסט. איך העטטע באלד אן דיא הויפּטזאכע, וועגן וועלכער איך איינענטליך יעטצט צו דיר געקאָממען, פֿערגעססען. איך מוס מיט דיר נאך פֿאָן עטוואס רעדען, וואס דוא פֿיעללייכט ניכט וויסט: איינינע מינוטען פֿאָר זיינעם טאָדע האט דיין ברודער יאָסעל פֿאָן איינער ט ה י ר ע געשפּראָכען אונד האט דאבייא אויסגערופֿען, עס ווערע אן איהם אונד אן זיינעם קינדע איין גראָסעס אונרעכט בעגאנגען וואָרדען. איך מוס אימעמער דאראן דענקען, דאס ער עטוואס האט זאגען וואָללען, וואס פֿיעללייכט פֿיר דיא צוקונפֿט זיינעס קינדעס פֿאָן גראָסעם נוטצען זיין קאָננטע. ווארום האטטע ער אין איינעם פֿאָרט מיט דער ט ה י ר ע צו טהון געהאבט, וועגן ער ניכט עטוואס דאמיט געמיינט העטטע? פֿיעללייכט האט ער דאָרט איינע שולד